

Mirko Juraj Mataušić, *Svaka se ulica zove Strasse. Bilješke iz tuđine*, odabrala i uredila Suzana Peran, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2015, 190 str.

Anton Šuljić*

anton.suljic@gmail.com

Dr. sc. fra Mirko Juraj Mataušić, bio je više godina zaposlenik i suradnik Kršćanske sadašnjosti u Zagrebu. I ne samo kao glavni urednik *Listića*, koji je u mnogočemu nadvisio svoju formu, on je bio i velika nada Kršćanske sadašnjosti, stručna pomoć i važan savjetnik tadašnjemu vodstvu naše kuće, posebice dr. sc. Josipu Turčinoviću (čiju se 25. obljetnica smrti za koji tjedan pripremamo obilježiti znanstvenim kolokvijem) – no, njegov ga je redovnički put, uz ratne okolnosti u zemlji, vodio drugim pravicima da bi, u medijskom djelovanju, sa suradnicima započeo svoj životni projekt – uspostavu i organizaciju Hrvatskoga katoličkog radija.

Stoga mi je drago da, predstavljajući knjigu fra Mirka Mataušića *Svaka se ulica zove Strasse*, mogu govoriti u ime kuće u kojoj se on potvrdio, koju je do kraja života doživljavao kao svoju, u kojoj je objavljivao svoje radove i kad više formalno nije bio njezin član, no i više od službene nazočnosti u ime KS-a, ovdje zapravo govorim kao njegov prijatelj i suradnik, kao netko s kim sam lomio život, profesionalno djelovanje, vizije i nade kao i muke i probleme. A bilo ih je svakojakih.

»Dragi su mi ti moji prvi novinarski radovi jer su nastali spontano«, kaže Mataušić već u uvodu ove knjige dajući neke važne uvide u narav svoga studija, djelovanja i namjera kao i o, nažalost, ponovnoj »aktualnosti« knjige. Već, dakle, iz uvoda saznajemo: a) studirao je, kako se to tada zvalo, publicistiku i teoriju komunikacije; b) htio je »donijeti Crkvi u Hrvatskoj stručnu kompetenciju« i c) »sudbine naših ljudi (...) kao da se ponavljaju«.

* Anton Šuljić, pomoćnik direktora izdavačke kuće Kršćanska sadašnjost, u ime izdavača, predstavio je knjigu 14. studenog 2015., na prvu obljetnicu smrti fra Mirka Mataušića poslije mise zadušnice održane u crkvi franjevačkoga samostana na Kaptolu 9 u Zagrebu, gdje je fra Mirko dugo godina bio član zajednice, a jedno vrijeme i provincijal Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda.

U tekstovima je (naknadnom uredničkom intervencijom) naznačen datum nastanka pojedinog teksta kako bi se kontekstualizirao u svoje vrijeme i prilike. No, i uza svu kontekstualizaciju ovi tekstovi ne gube na svježini koliko zbog majstorskog stila samog autora toliko i zbog izbora situacija koje su životne priče i kao takve mogu samo promijeniti ruho, ne i sadržaj onoga što se s čovjekom, posebice iseljenim našim čovjekom, trajno događa.

Može se slobodno reći da su tekstove zapravo birale prilike koje Mataušić ne prepušta zaboravu nego, bilježeći ih, piše svojevrsnu kroniku iseljeničtva na relativno malom uzorku, no na uzorku koji je reprezentativan i kad bi je čitali naši iseljenici, ali i svi mi koji imamo nekog iseljenika u svojoj obitelji – ta bi kronika bila na neki način i naša. Zato je ova knjiga tako važna pa i nužna.

Mataušić ima izražen osjećaj za detalj. Majstorski opisuje ljudska lica, čita njihova stanja i raspoloženja, njihove kretnje i umijeća. Na izvrstan način približava nam gradske vedute, nudi okus hrane, izgled kupea, komičnost odnosa, dosjetljivost pojedinaca... Opisi su mu jezgroviti, na mjestima svjesno slikovitiji i narativniji da dočara trenutak i okolnosti, a pritom autor slike i događanja prenosi s puno umijeća i lakoćom vrsnog pisca. Tako zapravo ulazimo pod kožu našem iseljenom čovjeku, njegovoj duši, njegovim radostima i žalostima, nadama i patnjama... No, čitajući ovu knjigu ne upoznajemo samo naše iseljenike, nego i zemlje, narode, običaje i Crkve u tim zemljama. Dakako, to nam se nudi posredno i u maniri krokija – ali autentično i zbiljski.

Temeljna, dakle, poruka ove knjige je upoznavanje sa životom naših iseljenika, s njihovim stvarnim brigama, nadama, problemima i čežnjama. Katkad ovi napisi iseljeničke sudbine prate potpuno dokumentaristički, katkad prepričano, ali bez uljepšavanja, bilježeći kakav je bio stvaran život naših iseljenika.

Ova knjiga živo je svjedočanstvo o brizi naše Crkve za naše iseljenike. U njoj se upoznajemo s desetcima pastoralnih radnika i njihovih suradnica i suradnika. Upoznajemo brojna zvanja i zanimanja, poslove, dogodovštine, brige, uspjehe i neuspjehe Mataušićevih neznanih protagonista kojima on, s puno simpatije i empatije, upravo ovim tekstovima podiže mali spomenik.

Riječ je o tekstovima koji nisu prave reportaže – sam autor ih naziva *bilješkama* – u kojima je na vrlo svjež, dopadljiv, ilustrativan i nadasve jednostavan i prijemčiv način opisan život s pojedinostima i pikanterijama koje tekstovima daju pitkost, svježinu i gotovo pa svezremenost. Osim toga primijeti se i naglašena simpatija prema onima o kojima i o čemu Mataušić piše.

Mataušić piše u tzv. *ich-formi*, što tekstovima daje potrebnu sugestivnost, ali on to radi manirom najiskusnijega majstora – premda su mu to tek prvi novinarski radovi – pri čemu zadržava pristojnu blizinu i nužnu distancu. U više tekstova izranjaju regionalizmi ili pak cijeli pasusi na narječjima, kao primjerice u tekstu »Možda se ipak vrati« u kojem vrlo uvjerljivo donosi dio konverzacije na kajkavskome u kojoj je, očito, »kod kuće«.

U cijeloj knjizi provlači se pulsiranje života, blage sjete, nade, ljudske blizine, ali i otuđenosti... Rečenice su kratke, razgovorno dojmljive, sočne, duhovite i životne.

Na kraju spominjem da su ove *bilješke* objavljene u KS-ovoj biblioteci »Mala knjižnica *Kane*«, rekao bih, samo zato jer su izlazili u obiteljskom mjesečniku *Kani*. No, po mojem dubokom uvjerenju, oni bi prije išli u KS-ovu znamenitu biblioteku »Zrno« u kojoj se objavljuje recentna književnost. Ovo jesu putopisi s pravim elementima novelistike i književne portretistike. Portretirani su naši iseljenici, dok pojedinačna priča i sudbina, zgoda ili slučajnost zapravo paradigmatično naznačuje cjelinu, trend i stanje. Zato je ova knjiga stvarni prinos vrednovanju našeg iseljeničtva, Crkve koja ga je pratila, života koji je bio u trajnoj vezi s domovinom i, konačno, s našom iseljeničkom književnošću.